

**МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ
УКРАЇНИ**

НАКАЗ

15.03.2024 № 288

**Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення
місцевих планів управління відходами**

Відповідно до статті 52 Закону України "Про управління відходами" та підпункту 8 пункту 4 Положення про Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 614, **НАКАЗУЮ** :

1. Затвердити Методичні рекомендації з розроблення місцевих планів управління відходами, що додаються.
2. Департаменту цифрової трансформації, електронних публічних послуг та управління відходами (Євгенія ПОПОВИЧ) забезпечити оприлюднення цього наказу на офіційному вебсайті Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України.
3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Сергія ВЛАСЕНКА.

Міністр

Руслан СТРИЛЕЦЬ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ
Міністерства захисту довкілля
та природних ресурсів України
15 березня 2024 року № 288

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
з розроблення місцевих планів управління відходами

Розділ I. Загальні положення

1. Методичні рекомендації з розроблення місцевих планів управління відходами (далі - Методичні рекомендації) підготовлено з метою встановлення уніфікованих методологічних підходів до розроблення місцевих планів управління відходами.
2. Методичні рекомендації підготовлено з урахуванням вимог Закону України "Про управління відходами", Порядку розроблення, погодження та затвердження місцевих планів управління відходами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.09.2023 № 947, положень Рамкової Директиви № 2008/98/ЄС Європейського парламенту та Ради від 19.11.2008 "Про відходи та скасування деяких Директив" (в частині, що стосується розроблення планів управління відходами).

Розділ II. Визначення термінів

1. Терміни, що вживаються у цих Методичних рекомендаціях, мають таке значення:
- кластер управління відходами (далі - кластер) - локалізована територія суміжних територіальних громад, охоплена спільною системою управління побутовими відходами, що має взаємоузгоджену інфраструктуру управління відходами та обслуговується одним регіональним полігоном для захоронення побутових відходів;
- місцевий план управління відходами (далі - МПУВ) - документ державного планування, що містить комплекс взаємопов'язаних завдань і заходів, узгоджених за строками та ресурсним забезпеченням з усіма заінтересованими виконавцями, спрямованих на забезпечення сталого управління відходами в населених пунктах в межах території територіальної громади з урахуванням принципів співробітництва органів місцевого самоврядування, сформованих на підставі оцінки поточного стану сфери управління відходами та вже розроблених моделей;
- регіональний план управління відходами (далі - РПУВ) - документ державного планування, що містить комплекс взаємопов'язаних завдань і заходів, узгоджених за строками та ресурсним забезпеченням з усіма задіяними виконавцями, спрямованих на забезпечення сталого управління відходами в регіоні з урахуванням принципів співробітництва місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, сформованих на підставі оцінки поточного стану сфери управління відходами та розроблених моделей;
- інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах України: "Про управління відходами", "Про охорону навколишнього природного середовища", "Про місцеве самоврядування в Україні", "Про житлово-комунальні послуги", "Про благоустрій населених пунктів", "Про місцеві державні адміністрації", "Про засади державної регіональної політики", "Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України" та інших актах законодавства.

Розділ III. Розроблення МПУВ

1. МПУВ рекомендується складати з наступних розділів:
- Вступна частина
- Розділ I. Характеристика територіальної громади
- Розділ II. Аналіз поточного стану управління відходами територіальної громади
- Розділ III. Планування управління відходами територіальної громади
- Розділ IV. Моніторинг та оцінка ефективності виконання місцевого плану
- Розділ V. Інформація про стратегічну екологічну оцінку
- Інформаційні джерела
- Додатки
- Рекомендовану структуру МПУВ наведено у додатку 1 до цих Методичних рекомендацій.
2. У розділі "Вступна частина" МПУВ рекомендується наводити нормативно-правові акти та програмні документи національного та регіонального рівня, на виконання яких розробляється МПУВ.
- Також у цьому розділі рекомендується зазначити основну мету МПУВ.
3. У розділі I "Характеристика територіальної громади" МПУВ рекомендується зазначати особливості територіальної громади, які впливають на визначення параметрів управління відходами територіальної громади та специфічні вимоги щодо управління відходами, а саме: адміністративно-територіальний устрій, демографічна та соціальна характеристика, природно-географічна характеристика, економічна характеристика.
- 3.1. У підрозділі 1.1 розділу I "Адміністративно-територіальний устрій, демографічна та соціальна характеристика територіальної громади" МПУВ рекомендується наводити наступну інформацію:

дані щодо адміністративно-територіального устрою територіальної громади, а також динаміки та особливостей демографічного та соціального розвитку за останні десять років та прогноз розвитку (чисельність населення за типом поселень, наявні доходи населення загалом та у розрахунку на одного жителя) на період планування;

фактичні та прогнозні дані щодо чисельності населення територіальної громади доцільно узагальнювати у вигляді таблиць за формами, приклади яких наведено у додатках 2 та 3 до цих Методичних рекомендацій.

У додатках до МПУВ пропонується наводити деталізовані фактичні та прогнозні дані щодо чисельності населення у розрізі населених пунктів територіальної громади. Дані доцільно наводити у вигляді таблиць, подібних наведеним у додатках 2 та 3 до цих Методичних рекомендацій;

Фактичні та прогнозні дані щодо динаміки показників середнього наявного доходу населення територіальної громади доцільно наводити у вигляді таблиць за формами, приклади яких наведені у додатках 4 та 5 до цих Методичних рекомендацій.

Фактичні значення чисельності населення та середнього наявного доходу пропонується наводити за даними державного статистичного обліку.

Прогнозні значення чисельності та середнього наявного доходу населення рекомендується наводити за даними офіційних прогнозів, наявних в територіальній громаді. У разі відсутності в територіальній громаді зазначених прогнозних даних, або якщо ці дані не охоплюють весь період планування, то відповідні прогнози можуть виконуватися розробниками МПУВ самостійно за обраними ними підходами. В такому випадку в МПУВ доцільно навести інформацію щодо підходів, які були застосовані для прогнозування.

3.2. У підрозділі 1.2 розділу I "Природно-географічна характеристика територіальної громади" МПУВ рекомендується включати дані щодо характеристики природно-географічного стану з виділенням територіальних особливостей, що мають значення для вирішення питань управління відходами (наприклад: рельєф; геологічні особливості; сейсміко-тектонічні характеристики; кліматичні умови; ландшафтні особливості рельєфу; гідрологія; природно-ресурсний потенціал; природоохоронні території тощо).

У підрозділі доцільно звертати особливу увагу на ті дані, що можуть впливати на прийняття рішень у сфері управління відходами та вказати, яким чином планується враховувати наведені дані.

3.3. У підрозділі 1.3 розділу I "Економічна характеристика територіальної громади" МПУВ рекомендується наводити дані щодо характеристики економічної діяльності в територіальній громаді, які включають дані щодо її галузевої структури, динаміки та особливостей економічного розвитку за останні десять років.

Узагальнення даних доцільно здійснювати за видами економічної діяльності, які визначаються згідно з класифікацією видів економічної діяльності (КВЕД), чинної на момент розроблення МПУВ.

Аналіз рекомендується здійснювати із використанням даних статистичного обліку та іншої доступної інформації з посиланням на її джерела. За результатами аналізу пропонується виконати оцінку перспектив розвитку за видами економічної діяльності у майбутньому, зокрема на період дії МПУВ. Рекомендується використовувати дані наявних прогнозів розвитку територіальної громади, окремих галузей економіки тощо.

4. У розділі II "Аналіз поточного стану управління відходами територіальної громади" МПУВ рекомендується наводити:

загальну характеристику управління відходами в територіальній громаді;

опис поточного стану за видами відходів;

аналіз ефективності управління відходами територіальної громади.

4.1. У підрозділі 2.1 розділу II "Загальна характеристика управління відходами в територіальній громаді" МПУВ рекомендується відображати такі складові:

параметри управління відходами та наявна інфраструктура;

інституційна структура управління відходами;

фінансово-економічне забезпечення управління відходами.

4.1.1. У пункті 2.1.1 підрозділу 2.1 розділу II "Параметри управління відходами та наявна інфраструктура" МПУВ рекомендується наводити дані, що характеризують існуючий стан системи управління відходами, у тому числі:

утворення відходів;

збирання та перевезення відходів на об'єкти управління відходами;

ввезення відходів на територію територіальної громади;

вивезення відходів за межі територіальної громади;

відновлення відходів;

видалення відходів.

Дані щодо параметрів управління відходами доцільно узагальнювати за видами відходів, що зазначені у підрозділі 4.2 цих Методичних рекомендацій. Пропонується узагальнювати дані у вигляді таблиці, приклад якої наведено у додатку 6 до цих Методичних рекомендацій.

Зведені дані щодо наявної інфраструктури управління відходів рекомендується узагальнювати у вигляді таблиці, приклад якої наведено у додатку 7 до цих Методичних рекомендацій. Доцільно вказати інформацію щодо відповідності об'єктів управління відходами до РПУВ.

4.1.2. У пункті 2.1.2 підрозділу 2.1 розділу II "Інституційна структура управління відходами" МПУВ рекомендується наводити інформацію щодо: розподілу функцій і повноважень структурних підрозділів органів місцевого самоврядування у сфері управління відходами; наявності та функціонування адміністратора послуги з управління побутовими відходами; функціонування системи інформаційного забезпечення системи управління відходами.

Рекомендується наводити дані аналізу інституційної спроможності структур, відповідальних за управління відходами, наявні проблеми, що потребують вирішення.

Висновки, одержані внаслідок проведеного аналізу, пропонується використовувати для визначення способів реалізації МПУВ та заходів, необхідних для підсилення інституційної спроможності учасників системи управління відходами.

4.1.3. У пункті 2.1.3 підрозділу 2.1 розділу II "Фінансово-економічне забезпечення управління відходами" МПУВ рекомендується наводити короткий опис та аналіз фінансування діяльності у сфері управління відходами, із зазначенням джерел фінансування, стану фінансування програм, заходів, що стосуються управління відходами за останні п'ять років, а також аналіз фінансової спроможності бюджету територіальної громади щодо фінансування діяльності з управління відходами.

Дані щодо фінансування заходів з управління відходами пропонується наводити у зведеному вигляді за формою, приклад якої наведено у додатку 8 до цих Методичних рекомендацій.

Деталізована інформація щодо фінансування заходів з управління відходами може наводитися у додатках до МПУВ.

Дані щодо надходження до бюджету територіальної громади, у т.ч. фонду охорони навколишнього природного середовища (далі - фонд ОНПС) рекомендується зазначати за формою, приклад якої наведено у додатку 9 до цих Методичних рекомендацій.

Висновки, одержані внаслідок проведеного аналізу, пропонується використовувати для визначення потенціалу щодо фінансового забезпечення виконання заходів, передбачених МПУВ.

4.2. У підрозділі 2.2 розділу II "Опис поточного стану за видами відходів" МПУВ рекомендується відображати детальний аналіз поточного стану системи управління за такими видами відходів:

побутові відходи;

небезпечні відходи;

відходи промисловості;

рослинні відходи сільського господарства та лісового господарства, харчопереробної промисловості, деревні відходи, біовідходи;

відходи упаковки;

відходи електричного та електронного обладнання;

відходи батарей і акумуляторів;

медичні відходи;

транспортні засоби, строк експлуатації яких закінчився;

осади стічних вод від комунальних очисних споруд;

відходи, що біологічно розкладаються.

Аналіз поточного стану системи управління за кожним з видів відходів пропонується здійснювати за наступними складовими:

система управління відходами;

джерела утворення та обсяги відходів;

інфраструктура та технічне забезпечення управління відходами;

проблеми та загрози.

Для аналізу поточного стану рекомендується використовувати дані, отримані у результаті статистичних спостережень, адміністративні дані центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, а також дані обліку та звітності, надані підприємствами, установами, організаціями. Додатково можуть використовуватись дані з інших офіційних джерел, що мають публічний статус.

У разі відсутності повної та достовірної інформації про утворення певних видів відходів можуть бути застосовані розрахункові методи, що ґрунтуються на використанні питомих показників утворення окремих видів відходів.

У частині "Система управління відходами" за кожним з видів відходів, які розглядаються, рекомендується наводити наступну інформацію:

опис існуючої системи управління відходами;

опис системи управління відходами у відповідності до РПУВ і рішення, передбачені РПУВ;

дані щодо запровадження розширеної відповідальності виробника;

опис та характеристика існуючої системи обліку та моніторингу.

До інформації щодо системи управління відходами рекомендується включати опис джерел утворення, системи збирання, перевезення та оброблення відходів. Для забезпечення більшої інформативності можуть наводитись схеми руху відходів. Окремі дані можуть виноситись у

додатки до МПУВ.

Рекомендується вказувати перелік суб'єктів господарювання, що здійснюють операції зі збирання та перевезення відходів та інформацію про їх технічне забезпечення.

У разі запровадження розширеної відповідальності виробника, рекомендується наводити опис функціонування такої системи.

Опис та характеристика існуючої системи обліку та моніторингу відходів можуть включати наступні дані.

Щодо системи обліку відходів пропонується зазначати спосіб визначення кількісних значень обсягів відходів, що охоплює:

облік обсягів утворення відходів;

облік обсягів збирання та перевезення відходів на об'єкти управління відходами;

облік обсягів відходів, що ввозяться на територію територіальної громади та/або вивозяться за її межі (у т.ч. транскордонне перевезення);

облік обсягів оброблення відходів;

облік обсягів оброблення відходів, відновлення у вигляді зворотного заповнення.

Для об'єктів оброблення відходів дані щодо системи обліку рекомендується узагальнювати у вигляді таблиці за формою, приклад якої наведено у додатку 10 до цих Методичних рекомендацій.

Щодо системи моніторингу пропонується зазначати:

перелік параметрів, моніторинг яких здійснюється;

перелік показників, що підлягають моніторингу;

спосіб/методика моніторингу;

періодичність визначення показників моніторингу та їх узагальнення;

перелік суб'єктів моніторингу та розподіл між ними відповідальності;

місце і форма зберігання результатів визначення показників моніторингу та їх узагальнення.

Рекомендується наводити висновки щодо ефективності існуючої системи обліку та моніторингу, а також потреб у вдосконаленні.

У частині "Джерела утворення та обсяги відходів" рекомендується наводити дані щодо основних джерел утворення відходів та їх характеристики, динаміку кількісних показників управління відходами в територіальній громаді за десятирічний період, зокрема:

перелік відходів, що утворюються, специфіка їх утворення та характеристики відходів;

обсяг утворення відходів;

обсяг збирання та перевезення відходів на об'єкти управління відходами;

обсяг відходів, що ввозяться на територію територіальної громади та/або вивозяться за її межі (у т.ч. транскордонне перевезення);

обсяг оброблення відходів.

Дані щодо управління відходами на території територіальної громади пропонується наводити за кожним із видів відходів, управління якими здійснюється або планується в майбутньому. Дані рекомендується узагальнювати в табличному вигляді за формою, приклад якої наведено у додатку 11 до цих Методичних рекомендацій.

Також рекомендується наводити прогнозну оцінку показників управління відходами згідно рішень РПУВ на період планування. Прогнозні показники управління відходами в територіальній громаді рекомендується узагальнювати в табличному вигляді за формою, приклад якої наведено у додатку 12 до цих Методичних рекомендацій.

У разі транскордонного переміщення відходів, інформація про це може вказуватися окремо.

У разі відсутності повної та достовірної інформації про утворення певних видів відходів, можуть бути застосовані розрахункові методи, що ґрунтуються на використанні питомих показників утворення окремих відходів. В такому випадку розробнику МПУВ рекомендується зазначити про те, які саме припущення були зроблені та навести обґрунтування відповідних припущень.

У разі відсутності повної та достовірної інформації про параметри утворення окремих видів відходів, обсяги їх вивезення за межі територіальної громади та/або ввезення у межі територіальної громади пропонується включити у МПУВ заходи, спрямовані на створення або вдосконалення системи обліку відповідних відходів.

Враховуючи, що дані, отримані з різних джерел, можуть мати різний рівень повноти та достовірності, і можуть не узгоджуватися між собою, розробнику МПУВ рекомендується навести інформацію, які саме параметри утворення відходів та управління ними приймаються за основу для подальшого розроблення технологічних та управлінських рішень МПУВ та аргументацію прийнятого рішення.

Фактичні та прогнозні дані, що стосуються управління відходами на території територіальної громади, рекомендується наводити з деталізацією за окремими джерелами утворення відходів або з узагальненням за групами однотипних джерел. За потреби деталізовані дані можуть наводитись у додатках до МПУВ.

За наявності в територіальній громаді об'єктів управління відходами, рекомендується вказувати інформацію щодо обсягів надходження відходів на об'єкт і відходів та/або продуктів їх оброблення на виході з об'єкта. Такі дані пропонується наводити за формою, приклад якої наведено у додатку 13 до цих Методичних рекомендацій. Також рекомендується наводити прогноз щодо управління відходами на об'єктах управління відходами. Приклад рекомендованої форми узагальнення даних прогнозу щодо управління відходами на об'єктах управління відходами наведено у додатку 14 до цих Методичних рекомендацій.

Також рекомендується зазначати прогнозну оцінку показників управління відходами згідно рішень РПУВ на період планування. При цьому доцільно враховувати дані прогнозів зміни кількості населення, розвитку за видами економічної діяльності тощо, зокрема дані підрозділів МПУВ: 1.1 "Адміністративно-територіальний устрій, демографічна та соціальна характеристика територіальної громади" та 1.3 "Економічна характеристика територіальної громади" та рішеннях РПУВ.

При розробленні прогнозу обсягів оброблення відходів, ввезення на територію територіальної громади та/або вивезення за її межі (у т.ч. транскордонне перевезення) рекомендується враховувати рішення, передбачені РПУВ.

У частині "Інфраструктура управління відходами" рекомендується наводити інформацію щодо об'єктів збирання, перевантаження та оброблення відходів.

Доцільно вказувати дані відносно діючих об'єктів управління відходами та таких, що знаходяться на стадії будівництва, введення в експлуатацію та виведених з експлуатації (якщо вони потребують подальшого догляду, впровадження заходів зі зниження навантаження на довкілля тощо), а також об'єкти, створення яких передбачається РПУВ. Рекомендується зазначати інформацію стосовно інфраструктурних об'єктів управління відходами, що розташовані на території територіальної громади, а також поза її межами, які орієнтовані на обслуговування територіальної громади.

Щодо об'єктів інфраструктури доцільно вказувати дані про місця їх розміщення та основні характеристики.

Для кожного з об'єктів управління відходами рекомендується наводити інформацію щодо відповідності об'єкта та операцій, що проводяться або плануються проводитися, РПУВ та вимогам чинного законодавства.

Щодо об'єктів інфраструктури управління відходами, розташованих на території територіальної громади, або розташування яких планується згідно РПУВ, доцільно зазначати наступні дані:

перелік суб'єктів господарювання, що здійснюють операції з управління відходами, їх напрям діяльності та технічне забезпечення;

наявність у суб'єктів господарювання дозволів на здійснення операцій з оброблення відходів та ліцензії на здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами (у разі управління небезпечними відходами);

місце розташування об'єкта: адреса розташування, координати (широта; довгота); площа (зайнята чи необхідна); право власності на землю; цільове призначення земельної ділянки; інші дані необхідні для оцінки можливості розміщення запланованого об'єкта, здійснення інших заходів з управління об'єктом та можливих бар'єрів.

Якщо на момент розроблення МПУВ не визначені чітко місця розміщення певних об'єктів інфраструктури, будівництво яких планується, то для таких об'єктів рекомендується наводити вимоги та обмеження стосовно земельних ділянок та місць їх розташування. Також рекомендується навести інформацію про наявні земельні ділянки, що потенційно придатні для розміщення відповідних об'єктів інфраструктури та характеристики цих земельних ділянок.

Технологічні параметри об'єкта:

територія обслуговування (для тих об'єктів, для яких це визначено РПУВ);

види відходів, що приймаються на об'єкт;

вимоги до відходів, що надходять на об'єкт інфраструктури;

максимальна кількість відходів, що може прийматися на об'єкт на добу та на рік;

продукти оброблення та відходи, що утворюються при обробленні та об'єкти, на які вони передаються (для тих об'єктів, для яких це актуально).

Стосовно об'єктів інфраструктури управління відходами може наводитись інша додаткова інформація, зокрема, зазначена в РПУВ, яка є корисною для планування створення, експлуатації або припинення експлуатації відповідних об'єктів.

У разі виявлення проблем, пов'язаних із функціонуванням наявних об'єктів оброблення відходів, рекомендується вказувати інформацію про виявлені проблеми та зазначаються причини їх виникнення.

Інформацію щодо місць/об'єктів розміщення відходів (у т.ч. полігони та звалища) пропонується узагальнювати за формами, приклади яких наведено у додатках 15 та 16 до цих Методичних рекомендацій.

У частині "Проблеми та загрози" на основі проведеного аналізу за кожним з видів відходів рекомендується наводити перелік основних проблем, які потребують особливої уваги при розробленні МПУВ, та загроз виникнення проблем у майбутньому, зокрема:

санітарно-екологічні (пов'язані з впливом конкретних об'єктів на довкілля та людину);

соціально-економічні (пов'язані з виникненням соціальної напруги та з обмеженням діяльності галузей господарства чи окремих суб'єктів тощо);

інституційні (пов'язані з функціонуванням системи управління, у т.ч. з технологічними аспектами функціонування об'єктів управління відходами).

4.2.1. Пункт 2.2.1 підрозділу 2.2 розділу II "Побутові відходи" МПУВ.

При аналізі поточного стану системи управління побутовими відходами рекомендується враховувати, що у загальному вигляді побутові відходи охоплюють змішані та/або роздільно зібрані відходи від домогосподарств, включаючи відходи паперу, картону, скла, пластику, деревини, текстилю, металу, упаковки, біовідходи, відходи електричного та електронного обладнання, відходи батарей та акумуляторів, небезпечні відходи у складі побутових, великогабаритні та ремонтні відходи, а також змішані та/або роздільно зібрані відходи з інших джерел, якщо ці відходи подібні за своїм складом до відходів домогосподарств.

Аналіз системи управління побутовими відходами доцільно здійснювати за усіма їх компонентами, щодо яких запроваджено роздільне збирання, а також стосовно змішаних побутових відходів.

У частині "Система управління відходами" в описі існуючої системи управління побутовими відходами рекомендується навести карту з позначеними межами кластеру управління відходами у відповідності до РПУВ та межами усіх територіальних громад, що входять до кластеру. На карті кластеру або територіальної громади доцільно позначити усі об'єкти управління побутовими відходами, орієнтовані на обслуговування територіальної громади. У разі значної кількості місць розміщення відходів (полігонів, звалищ) їх можна позначити на окремій карті. Рекомендується позначати діючі об'єкти управління побутовими відходами та такі, що знаходяться на стадії будівництва та введення в експлуатацію, а також виведені з експлуатації (якщо вони потребують подальшого догляду, впровадження заходів зі зниження навантаження на довкілля тощо).

При позначенні об'єктів управління відходами на карті пропонується застосовувати систему додаткового їх цифрового та літерного маркування для спрощення подальшої ідентифікації в різних розділах МПУВ.

На карті може схематично позначатися рух побутових відходів від їх збирання до остаточного відновлення та/або видалення. Для підвищення рівня деталізації інформація може бути систематизована на декількох картах.

При описі системи збирання та перевезення побутових відходів доцільно наводити дані щодо охоплення населення та інших утворювачів побутових відходів послугами з управління побутовими відходами, а також вказати величину встановлених тарифів на послуги з управління побутовими відходами. Інформацію рекомендується наводити в узагальненому вигляді за формою, приклад якої наведено у додатку 17 до цих Методичних рекомендацій.

Рекомендується навести опис системи збирання та перевезення побутових відходів, включаючи усі компоненти, роздільне збирання яких забезпечується. Для кожного із населених пунктів доцільно зазначити перелік видів відходів, роздільне збирання яких забезпечується. За видами відходів, що збираються окремо (включаючи змішані), доцільно вказувати систему збирання (контейнерна; безконтейнерна; пункти роздільного збирання побутових відходів, у т.ч. мобільні, оснащені транспортними засобами; за заявкою споживача). Рекомендується зазначити на які об'єкти управління відходами здійснюється перевезення кожного з виду відходів, що збираються. Інформація може наводитись в узагальненому вигляді для населених пунктів, у разі застосування в них подібної організації збирання та перевезення побутових відходів.

У розрізі кожного населеного пункту територіальної громади доцільно наводити інформацію про технічне забезпечення збирання побутових відходів, яка включає:

- перелік контейнерних майданчиків;

- типи контейнерів, що застосовуються для збирання кожного з видів відходів, кількість таких контейнерів.

За потреби, в додатках до МПУВ може наводитись додаткова інформація про місця розташування контейнерних майданчиків, кількості контейнерів на майданчиках тощо.

У разі застосування мобільних пунктів роздільного збирання побутових відходів, доцільно зазначати:

- тип та кількість спеціалізованих транспортних засобів, що виконують функції мобільних пунктів роздільного збирання побутових відходів;

- перелік відходів, що збираються такими пунктами.

Рекомендується наводити перелік виконавців послуг, що здійснюють збирання та перевезення побутових відходів та інформація про їх технічне забезпечення.

Щодо кожного з виконавців послуг доцільно вказувати:

- найменування виконавця;

- територію територіальної громади та види побутових відходів, охоплені послугою виконавця;

- найменування та кількість смітєвозів та інших спеціалізованих технічних засобів, що застосовуються для надання послуги на території територіальної громади.

У разі, якщо виконавець надає послуги зі збирання та перевезення побутових відходів одночасно на території декількох територіальних громад, використовуючи одні й ті самі технічні засоби, пропонується про це зазначити та навести більш детальну інформацію про розподіл їх завантаженості.

У разі запровадження розширеної відповідальності виробника, рекомендується навести опис функціонування такої системи.

У описі системи управління відходами у відповідності до РПУВ та рішень, передбачених РПУВ, рекомендується навести карту кластеру управління відходами, на якій схематично позначити:

усі об'єкти управління побутовими відходами, орієнтовані на обслуговування територіальної громади, передбачені РПУВ після реалізації усіх запланованих заходів;

рух побутових відходів від їх збирання до остаточного відновлення та/або видалення.

На окремій карті доцільно позначити місця розміщення відходів (полігонів, звалищ), продовження строку експлуатації яких передбачається РПУВ.

Рекомендується навести рішення РПУВ щодо розвитку системи управління побутовими відходами територіальної громади та опис майбутньої системи управління побутовими відходами, передбаченої РПУВ. Доцільно надати опис системи збирання, перевезення та оброблення відходів.

У частині "Джерела утворення та обсяги відходів" дані щодо основних джерел утворення відходів та їх характеристики рекомендується наводити у додатках до МПУВ.

Стосовно характеристик побутових відходів доцільно навести їх морфологічний склад із зазначенням джерела інформації.

Фактичні та прогнозні дані щодо динаміки кількісних показників управління відходами в територіальній громаді рекомендується наводити за кожним із видів відходів, управління якими здійснюється або планується в майбутньому.

У частині "Інфраструктура управління відходами" пропонується наводити інформацію щодо наступних об'єктів управління побутовими відходами:

- стаціонарні пункти роздільного збирання побутових відходів;
- сміттєперевантажувальні станції;
- сміттєсортувальні станції;
- об'єкти підготування відходів до повторного використання;
- інші об'єкти відновлення побутових відходів або окремих їх компонентів;
- об'єкти видалення побутових відходів.

4.2.2. Пункт 2.2.2 підрозділу 2.2 розділу II "Небезпечні відходи" МПУВ може складатися з підпунктів: "Відпрацьовані нафтопродукти", "Відходи, що містять стійкі органічні забруднювачі", "Відходи, що містять ртуть", "Відходи, що містять поліхлоровані дифеніли / поліхлоровані терфеніли", "Інші небезпечні відходи". Для кожного з цих видів відходів доцільно здійснювати аналіз поточного стану системи управління за кожним, який включає наступні дані:

- система управління відходами;
- джерела утворення та обсяги відходів;
- інфраструктура та технічне забезпечення управління відходами;
- проблеми та загрози.

У частинах "Система управління відходами" та "Джерела утворення та обсяги відходів" рекомендується враховувати, що небезпечні відходи фактично розподілені між відходами інших видів у складі:

- побутових відходів;
- відходів промисловості;
- відходів упаковки;
- відходів електричного та електронного обладнання;
- відходів батарей і акумуляторів;
- медичних відходів;
- транспортних засобів, строк експлуатації яких закінчився.

У частині "Джерела утворення та обсяги відходів" рекомендується наводити зведені дані щодо утворення небезпечних відходів відповідних видів у територіальній громаді, основних джерел їх утворення, місць та обсягів накопичення.

За тими видами небезпечних відходів, за якими деталізована інформація наводиться в інших структурних частинах МПУВ, у цьому підпункті рекомендується зазначати лише узагальнені зведені дані. Для інших небезпечних відходів інформацію доцільно наводити в більш деталізованому вигляді.

У підпункті 2.2.2.2 пункту 2.2.2 підрозділу 2.2 розділу II "Відходи, що містять стійкі органічні забруднювачі" МПУВ щодо опису частини "Джерела утворення та обсяги відходів" рекомендується враховувати Перелік стійких органічних забруднень (СОЗ), що визначений Стокгольмською конвенцією про стійкі органічні забруднення, ратифікованої Законом України від 18.04.2007 № 949-V.

У підпункті 2.2.2.4 пункту 2.2.2 підрозділу 2.2 розділу II "Відходи, що містять поліхлоровані дифеніли / поліхлоровані терфеніли" МПУВ щодо опису частини "Джерела утворення та обсяги відходів" рекомендується враховувати визначення таких відходів, наведене у Порядку класифікації відходів, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 20.10.2023 № 1102.

У підпункті 2.2.2.5 пункту 2.2.2 підрозділу 2.2 розділу II "Інші небезпечні відходи" МПУВ щодо опису частини "Джерела утворення та обсяги відходів" рекомендується враховувати ті небезпечні відходи, що не охоплені у попередніх підпунктах пункту 2.2.2 "Небезпечні відходи"

МПУВ.

Наприклад, такі небезпечні відходи можуть включати:

небезпечні відходи промисловості;

відходи агрохімічної продукції, що містять небезпечні речовини;

відходи, що містять азбест;

відходи тари та упаковки, забруднені небезпечними речовинами;

інші небезпечні відходи.

4.2.3. В пункт 2.2.3 підрозділу 2.2 розділу II "Відходи промисловості" МПУВ рекомендується включати підпункти: "Промислові відходи", "Відходи видобувної промисловості" та "Відходи будівництва та знесення". Для кожного з цих видів відходів доцільно здійснювати аналіз поточного стану системи управління, який включає наступні дані:

система управління відходами;

джерела утворення та обсяги відходів;

інфраструктура та технічне забезпечення управління відходами;

проблеми та загрози.

У частині "Джерела утворення та обсяги відходів" рекомендується враховувати, що джерелами утворення відходів промисловості є промислові виробництва, розташовані на території територіальної громади.

Узагальнення даних може здійснюватися за видами економічної діяльності, які визначаються згідно з класифікацією видів економічної діяльності (КВЕД), чинної на момент розроблення МПУВ.

Аналіз утворення відходів рекомендується здійснювати з урахуванням характеристик функціонування промисловості, наведених у підрозділі 1.3 "Економічна характеристика територіальної громади" МПУВ.

Доцільно навести обґрунтування переліку промислових відходів, що розглядаються детально та відносно яких у подальшому плануються заходи з управління. Можуть виділятися відходи окремих галузей промисловості, багатотоннажні відходи, інші відходи, характерні для територіальної громади.

При виконанні прогностичної оцінки утворення відходів у майбутньому доцільно враховувати аналіз перспектив розвитку за видами економічної діяльності у майбутньому, наведеному у підрозділі 1.3 "Економічна характеристика територіальної громади" МПУВ. Якщо на момент розроблення МПУВ окремі об'єкти промисловості були завантажені не на повну потужність, при оцінці утворення відходів в майбутньому пропонується враховувати можливість виходу об'єктів промисловості на номінальний режим завантаженості.

4.2.4. У підпункті 2.2.3.3 пункту 2.2.3 підрозділу 2.2 розділу II "Відходи будівництва та знесення" МПУВ щодо опису частини "Джерела утворення та обсяги відходів" рекомендується враховувати у т.ч. відходи від руйнувань, що утворились у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру (стихійного лиха, катастроф, пожеж, тощо) або проведенням робіт з ліквідації їх наслідків.

До відходів від руйнувань пропонується відносити частини (уламки) пошкоджених (зруйнованих) об'єктів, а також матеріали, предмети, які були всередині або поряд з такими об'єктами у момент пошкодження (руйнування) та/або виконання робіт з демонтажу та які повністю або частково втратили свої споживчі властивості та не можуть у подальшому використовуватись за місцем їх утворення чи виявлення.

Аналіз утворення відходів будівництва та знесення доцільно виконувати з урахуванням характеристик функціонування промисловості, наведених у підрозділі 1.3 "Економічна характеристика територіальної громади" МПУВ.

У разі накопичених на території територіальної громади значних обсягів відходів від руйнувань, доцільно наводити інформацію стосовно їх обсягів, складу та місць накопичення. У разі відсутності даних щодо складу відходів, пропонується зазначити в результаті руйнувань яких об'єктів інфраструктури утворилися відходи та проаналізувати ймовірність наявності небезпечних відходів у складі відходів від руйнувань.

4.2.5. У пункті 2.2.4 підрозділу 2.2 розділу II "Рослинні відходи сільського господарства та лісового господарства, харчопереробної промисловості, деревні відходи, біовідходи" МПУВ у частині "Джерела утворення та обсяги відходів" рекомендується враховувати наступні види відходів:

рослинні відходи сільського господарства;

рослинні відходи лісового господарства (деревні відходи лісового господарства та лісозаготівлі);

рослинні відходи харчопереробної промисловості (виробництва та переробки харчових продуктів);

деревні відходи (відходи оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини);

біовідходи (зелені відходи від утримання зелених насаджень; інші біовідходи виробництва та переробки харчових продуктів).

4.2.6. У пункті 2.2.5 підрозділу 2.2 розділу II "Відходи упаковки" МПУВ рекомендується враховувати відходи упаковки, включаючи роздільно зібрану упаковку з побутових відходів.

У частині "Система управління відходами" доцільно зазначати інформацію відповідно до рекомендацій, наведених у підрозділі 4.2 цих Методичних рекомендацій з урахуванням законодавства, що регулює спеціальне управління відходами упаковки.

4.2.7. У пункті 2.2.6 підрозділу 2.2 розділу II "Відходи електричного та електронного обладнання" МПУВ у частині "Система управління відходами" доцільно зазначати інформацію відповідно до рекомендацій, наведених у підрозділі 4.2 цих Методичних рекомендацій з урахуванням законодавства, що регулює спеціальне управління відходами електричного та електронного обладнання.

4.2.8. У пункті 2.2.7 підрозділу 2.2 розділу II "Відходи батарей і акумуляторів" МПУВ у частині "Система управління відходами" доцільно зазначати інформацію відповідно до рекомендацій, наведених у підрозділі 4.2 цих Методичних рекомендацій з урахуванням законодавства, що регулює спеціальне управління відходами батарей і акумуляторів.

4.2.9. У пункті 2.2.8 підрозділу 2.2 розділу II "Медичні відходи" МПУВ пропонується враховувати, що медичні відходи поділяють на наступні категорії:

- категорія А - епідемічно безпечні медичні відходи;
- категорія В - епідемічно небезпечні медичні відходи;
- категорія С - токсикологічно небезпечні медичні відходи;
- категорія D - радіологічно небезпечні медичні відходи.

У частині "Система управління відходами" доцільно вказувати інформацію відповідно до рекомендацій, наведених у підрозділі 4.2 цих Методичних рекомендацій з урахуванням законодавства, що регулює спеціальне управління медичними відходами.

4.2.10. У пункті 2.2.10 підрозділу 2.2 розділу II "Осади стічних вод від комунальних очисних споруд" МПУВ у частині "Джерела утворення та обсяги відходів", враховуючи, що осад стічних вод має вологість близько 96 %, а в процесі зберігання або оброблення його вологість може змінюватися в значному діапазоні, рекомендується при наведенні кількісних даних щодо утворення осаду та управління ним, зазначати вологість осаду (пропонується також наводити значення, перераховані на суху речовину).

4.2.11. У пункті 2.2.11 підрозділу 2.2 розділу II "Відходи, що біологічно розкладаються" МПУВ доцільно зазначати інформацію стосовно тих відходів, що біологічно розкладаються, які не охоплені у попередніх пунктах підрозділу 2.2 "Опис поточного стану за видами відходів" МПУВ.

4.3. У підрозділі 2.3 розділу II "Аналіз ефективності управління відходами територіальної громади" МПУВ рекомендується наводити аналіз ефективності управління відходами за період планування попереднього МПУВ, а також SWOT-аналіз стану системи управління відходами в територіальній громаді. У разі оновлення МПУВ, аналіз доцільно доповнювати даними за період дії МПУВ, що оновлюється. При розробленні першого МПУВ, рекомендується проводити аналіз за попередні п'ять років.

Аналіз доцільно здійснювати за наступними складовими:

- реалізація заходів з управління відходами;
- досягнення цільових показників МПУВ;

ефективність поточного функціонування системи управління відходами в територіальній громаді.

У частині "Реалізація заходів з управління відходами" наводяться дані щодо реалізації запланованих заходів з управління відходами та здійснюється аналіз їх ефективності.

Аналіз реалізації заходів з управління відходами пропонується здійснювати по роках за складовими:

- заплановані заходи;
- реалізовані заходи;
- ефективність реалізованих заходів.

Перелік заходів з управління відходами, що були заплановані та виконаних заходів рекомендується наводити по роках у додатку до МПУВ.

У разі не реалізації запланованих заходів, реалізації не в повному обсязі або з відхиленням в часі, доцільно проаналізувати причини відхилення діяльності від планованої, та врахувати їх для підвищення якості планування діяльності в МПУВ, який розробляється.

При аналізі ефективності реалізованих заходів доцільно кількісно (там де це можливо) оцінювати ступінь досягнення цілей, задля яких планувалися відповідні заходи. Результати аналізу пропонується врахувати для підвищення якості планування діяльності в МПУВ, який розробляється.

У частині "Досягнення цільових показників МПУВ" доцільно наводити дані за попередній період планування. Результати аналізу рекомендується врахувати при визначенні цільових показників МПУВ, який розробляється.

У частині "SWOT-аналіз стану системи управління відходами в територіальній громаді" доцільно визначати внутрішні сильні та слабкі сторони, зовнішні можливості та загрози з метою виявлення найбільш важливих внутрішніх і зовнішніх чинників, що мають значення для розвитку такої системи. Рекомендується:

узагальнювати проблеми та загрози, пов'язані з відходами, що були зазначені у підрозділі 2.2 МПУВ;

визначати умови, з урахуванням планів розвитку територіальної громади та процесів розвитку місцевої промисловості чи інших секторів економіки, що можуть впливати на утворення відходів в майбутньому та управління ними;

наводити інформацію щодо врахування обмежень, пов'язаних зі створенням інфраструктурних об'єктів, що можуть виникати внаслідок неузгодженості із стратегією та планом розвитку територіальної громади та інші обмеження, зумовлені місцевими особливостями, у т.ч. наявності об'єктів природно-заповідного фонду, національної екологічної мережі з урахуванням перспектив її розвитку тощо.

Висновки, одержані внаслідок проведеного аналізу поточної ситуації та ефективності управління відходами територіальної громади, рекомендується враховувати при підготовці розділу III "Планування системи управління відходами територіальної громади" МПУВ.

5. У розділі III "Планування управління відходами територіальної громади" МПУВ рекомендується визначати цілі та цільові показники МПУВ, сценарії місцевого управління потоками відходів, заходи з очищення наявних місць видалення відходів та обсяги витрат і можливі джерела фінансування, наводиться інформація про інструменти забезпечення виконання плану, фінансово-економічне забезпечення управління відходами територіальної громади. Рекомендується в розділ включати план заходів МПУВ.

5.1. У підрозділі 3.1 розділу III "Цілі та цільові показники" МПУВ цілі МПУВ та його цільові показники рекомендується визначати на основі аналізу поточного стану управління відходами, а також з урахуванням Національного і регіонального планів управління відходами.

Визначення цілей та встановлення цільових показників доцільно здійснювати в контексті розвитку інституційної структури системи управління відходами територіальної громади в цілому та окремо для кожного виду відходів. Цілі та цільові показники МПУВ доцільно наводити у табличній формі згідно із додатком 18 до цих Методичних рекомендацій.

Цільові показники МПУВ пропонується визначати у такій послідовності:

на першому етапі доцільно здійснювати локалізацію цільових показників РПУВ, тобто перенесення їх значень на рівень територіальної громади. Локалізацію цільових показників рекомендується здійснювати за часовими періодами, що співпадають з встановленими в Національному плані управління відходами. Цільові показники РПУВ, що визначені на виконання цільових показників Національного плану управління відходами, доцільно переносити до МПУВ без змін. Значення інших цільових показників РПУВ можуть переноситись на рівень територіальної громади з урахуванням запланованих у РПУВ заходів з управління відходами, що стосуються територіальної громади;

на другому етапі рекомендується, на підставі локалізованих цільових показників, з урахуванням їх фактичних значень, місцевих особливостей та інших чинників, що визначають можливості та строки досягнення відповідних показників, встановлювати значення цільових показників, прийняті для МПУВ. Встановлення цільових показників, що будуть меншими ніж локалізовані, може здійснюватися на підставі обґрунтування, що досягнення значень локалізованих цільових показників у встановлені терміни є неможливим. У разі неможливості досягнення у встановлені терміни значень локалізованих цільових показників рекомендується зазначати причини (технологічного характеру, організаційні, фінансово-економічні тощо). Також доцільно вказувати умови, за яких локалізовані цільові показники можуть бути досягнуті та терміни їх можливого досягнення з технологічної та організаційної точки зору (за наявності фінансування);

на третьому етапі рекомендується визначати цільові показники, щодо яких не встановлюються локалізовані значення цільових показників РПУВ. Такі показники та їх значення доцільно визначати на підставі загальних обґрунтувань, заснованих на сценаріях розвитку системи управління відходами територіальної громади. Цільові показники можуть встановлюватися, у тому числі щодо кількості утворених відходів та їх оброблення та щодо побутових відходів, видалених або підданих операціям з відновлення, включаючи виробництво енергії.

Значення локалізованих цільових показників РПУВ, а також значення цільових показників, визначених для МПУВ, пропонується відображати у додатку до МПУВ за формою, приклад якої наведено у додатку 19 до цих Методичних рекомендацій. У цьому ж додатку до МПУВ доцільно наводити також дані щодо визначення локалізованих цільових показників, а також обґрунтування цільових показників, визначених для МПУВ.

Обґрунтування цільових показників, визначених для МПУВ, рекомендується здійснювати з урахуванням результатів виконання підрозділу 5.2 "Управління потоками відходів" МПУВ.

Відносно кожної цілі, наведеної в таблиці "Цілі та цільові показники МПУВ" (додаток 18 до цих Методичних рекомендацій), може зазначатися один або більше цільових показників, відповідно до яких у подальшому буде здійснюватися моніторинг та аналіз реалізації МПУВ. Рекомендується переносити в таблицю цільові показники РПУВ та їх значення, прийняті для МПУВ. Також доцільно наводити додаткові цільові показники, визначені розробником МПУВ за відповідними цілями та значення цих цільових показників за роками.

Цільові показники МПУВ рекомендується встановлювати за часовими періодами, що збігаються із встановленими Національним планом управління відходами.

5.2. У підрозділі 3.2 розділу III "Управління потоками відходів" МПУВ рекомендується наводити дані щодо створення та забезпечення функціонування системи управління відходами територіальної громади та сценарії місцевого управління потоками відходів.

Доцільно наводити дані щодо організації управління потоками відходів, спрямованого на досягнення відповідних цільових показників, вирішення наявних місцевих проблем, а також попередження можливих загроз.

Інформацію у підрозділі доцільно систематизувати за видами відходів, аналогічно систематизації, застосованої у підрозділі 2.2 "Опис поточного стану за видами відходів" МПУВ.

Розроблення підпунктів, присвячених управлінню окремими видами відходів, рекомендується здійснювати з урахуванням результатів виконання підрозділу 2.2 "Опис поточного стану за видами відходів" МПУВ, сценаріїв та рішень, передбачених РПУВ.

Рішення щодо управління потоками відходів рекомендується розробляти з урахуванням ієрархії методів управління. Доцільно передбачати діяльність за такими напрямками:

- створення та забезпечення функціонування системи управління відходами територіальної громади;

- мінімізація навантаження на довкілля, пов'язаного з відходами;

- інформаційне забезпечення.

5.3. У частині "Створення та забезпечення функціонування системи управління відходами територіальної громади" для кожного з видів відходів рекомендується наводити інформацію щодо системи управління відповідними відходами та сценарії її створення та/або вдосконалення.

До інформації щодо створення та забезпечення функціонування системи управління відходами пропонується включати дані щодо:

- запровадження заходів діяльності, спрямованих на запобігання утворенню відходів;

- організації системи збирання відходів;

- організації перевезення та оброблення відходів, у т.ч. підготовки до повторного використання.

Інформацію щодо створення та забезпечення функціонування системи управління відходами територіальної громади рекомендується наводити у вигляді сценаріїв з урахуванням переходу від поточного до планованого стану системи управління.

Сценарії управління відходами кожного з видів можуть визначати способи управління кожним видом відходів, потребу у розвитку інфраструктури управління окремими видами відходів та можливі технологічні рішення.

Крім того, сценарії управління відходами можуть включати заплановану діяльність щодо припинення експлуатації, рекультивациі та догляду за місцями розміщення відходів після припинення їх експлуатації. Дані щодо місць/об'єктів розміщення відходів, що підлягають припиненню експлуатації, пропонується наводити у додатку до МПУВ за формою, приклад якої наведено у додатку 20 до цих Методичних рекомендацій.

Рекомендується зазначати перелік місць розміщення відходів (полігонів, звалищ), які не відповідають вимогам законодавства, але щодо яких РПУВ передбачено приведення у відповідність з вимогами законодавства та продовження строку експлуатації. Дані щодо цих місць розміщення відходів пропонується наводити у додатку до МПУВ за формою, приклад якої наведено у додатку 21 до цих Методичних рекомендацій.

Планування створення об'єктів оброблення відходів рекомендується здійснювати у відповідності до рішень РПУВ. Варіанти конкретних технічних рішень зі створення нових або реконструкції діючих об'єктів інфраструктури управління відходами пропонується визначати на підставі техніко-економічного аналізу, що ґрунтується на відповідні розрахунки та характеристики об'єктів з урахуванням результатів виконання підрозділу 2.2 "Опис поточного стану за видами відходів" МПУВ, сценаріїв та рішень, передбачених РПУВ.

У додатках до МПУВ доцільно наводити резюме та/або техніко-економічні показники відповідних техніко-економічного аналізу, які, серед іншого, можуть містити вихідні дані, прийняті припущення, умови, що можуть істотно впливати на результати.

Деталізація інформації щодо розвитку інфраструктури управління окремими відходами залежить від глибини опрацювання питання на момент розроблення МПУВ.

У разі неможливості виконання техніко-економічного аналізу щонайменше на рівні попереднього опрацювання проєктного рішення, про це рекомендується навести у МПУВ відповідний коментар, а до плану заходів МПУВ включити завдання, спрямоване на визначення відповідного технічного рішення. Стадія попереднього опрацювання проєктного рішення як правило передбачає визначення технологічних, технічних, фінансово-економічних показників проєктних рішень, ґрунтуючись на наявні вихідні дані з урахуванням певних припущень. На цій стадії доцільно визначити принципову можливість реалізації відповідних проєктних рішень, їх життєздатність з технічної та економічної точки зору, наявність правових та інших ризиків реалізації проєктних рішень тощо.

Дані щодо об'єктів оброблення відходів, створення або реконструкція яких планується у період планування за МПУВ, пропонується наводити у додатку до МПУВ за формою, приклад якої наведено у додатку 22 до цих Методичних рекомендацій.

Для об'єктів оброблення відходів доцільно вказувати вимоги щодо відходів, які приймаються на оброблення. Додатково може наводитись також інформація стосовно технологічних параметрів об'єктів, прийнятих технічних рішень, специфічних вимог тощо.

У разі планування закриття існуючих об'єктів оброблення відходів, що не відповідають вимогам екологічної безпеки, рекомендується наводити інформацію про такі об'єкти та плановий термін їх закриття.

Планові кількісні показники реалізації заходів зі створення/розвитку системи управління відходами доцільно включати до узагальнених планових кількісних показників виконання МПУВ, які пропонується наводити за формою, приклад якої наведено у додатку 27 до цих Методичних рекомендацій.

Дані щодо забезпечення функціонування системи управління відходами територіальної громади, серед іншого, можуть включати дані щодо запланованої діяльності, орієнтовної на підсилення інституційної спроможності суб'єктів, на яких покладаються управлінські функції у

сфері управління відповідними відходами.

З урахуванням запланованих рішень з управління відходами рекомендується виконувати прогнозну оцінку показників управління відходами на період планування, та наводити за формою, приклад якої наведено у додатку 12 до цих Методичних рекомендацій.

5.4. У пункті 3.2.1 підрозділу 3.2 розділу III "Управління побутовими відходами" МПУВ у частині "Створення та забезпечення функціонування системи управління відходами територіальної громади" рекомендується наводити інформацію щодо управління усіма компонентами побутових відходів, щодо яких буде запроваджено роздільне збирання, а також стосовно змішаних побутових відходів.

Сценарії з управління побутовими відходами рекомендується визначати з урахуванням того, що система управління побутовими відходами територіальної громади є складовою спільної системи управління побутовими відходами на рівні кластеру, яка має взаємоузгоджену інфраструктуру управління побутовими відходами.

Створення та розвиток системи управління відходами доцільно планувати з урахуванням усіх об'єктів управління побутовими відходами, орієнтованих на обслуговування територіальної громади, у тому числі таких, що знаходяться (або будуть створені) поза межами територіальної громади. Пропонується враховувати:

- наявність об'єктів управління та плани щодо їх створення;
- фактичні та прогнозні обсяги надходження відходів на об'єкти управління;
- вимоги до відходів, які приймаються на об'єкти управління.

Для кожного з населених пунктів територіальної громади доцільно визначати схеми роздільного збирання побутових відходів. Пропонується вказувати об'єкти управління відходами, на які повинні перевозитись зібрані відходи. При організації роздільного збирання побутових відходів рекомендується застосовувати схеми роздільного збирання, що узгоджуються з вимогами до відходів, які визначаються умовами приймання побутових відходів, у т.ч. роздільно зібраних, на об'єкти подальшого їх оброблення.

Впровадження роздільного збирання окремих компонентів побутових відходів доцільно узгоджувати за часовими термінами зі створенням відповідної інфраструктури з їх оброблення.

Пропонується наводити загальний опис системи управління побутовими відходами з урахуванням діяльності щодо:

- запобігання утворенню відходів;
- організації системи збирання відходів;
- організації перевезення та оброблення відходів, у т.ч. підготовки до повторного використання.

Рекомендується наводити опис способів організації та схем роздільного збирання побутових відходів в населених пунктах територіальної громади.

Доцільно позначати на карті кластеру перелік об'єктів управління побутовими відходами, що обслуговують мешканців територіальної громади (у т.ч. такі, створення яких передбачається згідно РПУВ) та схематично позначати рух побутових відходів від їх збирання до остаточного відновлення та/або видалення. Для підвищення рівня деталізації інформація може бути систематизована на декількох картах.

У додатках до МПУВ може наводитись додаткова інформація щодо маршрутів сміттєвозів. Потребу у наведенні такої інформації може визначати розробник МПУВ.

У разі тимчасового продовження строку експлуатації місць розміщення відходів (полігонів, звалищ), які не відповідають вимогам законодавства, але щодо яких РПУВ передбачено приведення у відповідність з вимогами законодавства, доцільно це враховувати у описі системи управління побутовими відходами.

У разі поетапного розвитку системи управління побутовими відходами, для кожного з етапів пропонується наводити опис відповідного сценарію.

Стосовно контейнерного збирання побутових відходів, рекомендується наводити інформацію щодо типів контейнерів, які будуть застосовані. За потреби можуть наводитись додаткові вимоги до організації контейнерних майданчиків. Пропонується особливу увагу приділяти специфічним параметрам, що визначають вимоги до сміттєвозів, які будуть використовуватися для надання послуг зі збирання та перевезення відходів.

У додатках до МПУВ доцільно наводити узагальнену інформацію щодо потреби у технічному забезпеченні збирання побутових відходів за кожним з населених пунктів територіальної громади. Дані пропонується наводити за формою, приклад якої наведено у додатку 23 до цих Методичних рекомендацій, окремо за усіма компонентами побутових відходів, щодо яких буде запроваджено роздільне збирання, а також для змішаних побутових відходів.

У додатках до МПУВ може наводитись додаткова інформація про місця розташування контейнерних майданчиків, кількості контейнерів на майданчиках тощо. Потребу у наведенні такої інформації може визначати розробник МПУВ.

У разі планування створення пунктів роздільного збирання побутових відходів (або наявності вже існуючих пунктів), інформацію про такі пункти пропонується наводити за формою, приклад якої наведено у додатку 24 до цих Методичних рекомендацій.

Якщо планується застосування мобільних пунктів роздільного збирання побутових відходів, пропонується зазначати:

- перелік населених пунктів, в яких планується організація роздільного збирання побутових відходів із використанням мобільних пунктів;

перелік відходів, збирання яких буде здійснюватися мобільними пунктами;

спосіб організації діяльності;

джерела фінансування витрат на здійснення роздільного збирання побутових відходів.

В цій частині МПУВ можуть наводитись вимоги до сміттевозів, для забезпечення надання послуг зі збирання та перевезення побутових відходів з урахуванням схеми роздільного збирання побутових відходів, що буде застосована. Пропонується зазначити орієнтовну кількість сміттевозів, необхідну для забезпечення надання послуг зі збирання та перевезення побутових відходів на території територіальної громади.

Щодо об'єктів інфраструктури оброблення побутових відходів, створення або модернізації яких передбачається МПУВ, доцільно наводити наступну інформацію:

стадії опрацювання проєктних рішень та впровадження об'єктів:

а) стадія попереднього опрацювання проєктного рішення;

б) розроблення техніко-економічного обґрунтування (або бізнес-плану) створюваного об'єкта;

в) розроблення проєктно-конструкторської документації створення об'єкта;

г) стадія будівництва об'єкта;

г) стадія експлуатації об'єкта;

місця розташування об'єктів (з позначенням їх на карті);

технологічні та технічні характеристики об'єктів;

фінансово-економічні параметри функціонування об'єктів;

додаткові умови щодо створення та/або експлуатації об'єктів.

Дані щодо технологічних та технічних характеристик об'єктів можуть включати:

види відходів, оброблення яких передбачається на об'єкті та вимоги до відходів, які приймаються на об'єкт;

територію, на обслуговування якої орієнтований об'єкт (за доцільності може наводитися тип та/або перелік утворювачів відходів) та забезпеченість об'єкта відповідними відходами;

продукти оброблення відходів, що будуть отримуватися на об'єкті;

продуктивність за відходами, що приймаються на об'єкт та за продуктами оброблення відходів;

інші технологічні та технічні характеристики, що є важливими для конкретного об'єкта.

Дані щодо фінансово-економічних параметрів функціонування об'єктів можуть включати:

необхідні капітальні витрати на створення об'єкта та їх укрупнену деталізацію за статтями витрат;

поточні витрати на експлуатацію об'єкта та їх укрупнену деталізацію за статтями витрат;

очікувані доходи від реалізації отриманих продуктів оброблення відходів;

параметри окупності та інвестиційної привабливості реалізації проєктних рішень.

Аналіз витрат на захоронення відходів може включати:

витрати на створення регіонального полігону;

операційні витрати на захоронення відходів;

витрати на рекультивацію;

витрати на догляд після закриття.

Стосовно додаткових умов щодо створення, модернізації та/або експлуатації об'єктів може наводитись така інформація:

наявність ринку споживання продуктів оброблення відходів, що будуть отримані на об'єкті;

наявність ризиків реалізації проєктного рішення в нормативно-правовій та інших сферах;

наявність певних обов'язкових умов, які повинні бути забезпечені для реалізації проєктного рішення;

інша важлива інформація, за рішенням розробника.

За результатами опрацювання фінансово-економічних параметрів функціонування об'єктів оброблення побутових відходів, а також додаткової інформації, пропонується зазначити висновок щодо їх інвестиційної привабливості, наявних ризиків та перспективності залучення додаткового фінансування на їх реалізацію.

Також доцільно вказати дані щодо очікуваних показників зниження обсягів захоронення побутових відходів, що можуть досягатися за умови реалізації запланованих рішень та зазначити очікувану ефективність запровадження кожного з рішень, що призводить до зменшення обсягів захоронення відходів.

Планові кількісні показники реалізації заходів зі створення/розвитку системи управління побутовими відходами, серед іншого, можуть охоплювати діяльність з:

розширення/вдосконалення послуг зі збирання побутових відходів;

створення об'єктів управління відходами;

закриття існуючих об'єктів оброблення відходів, що не відповідають вимогам екологічної безпеки;

припинення експлуатації, а також рекультивації та догляду за місцями захоронення відходів після припинення їх експлуатації.

Зазначене може включатися до узагальнених планових кількісних показників виконання МПУВ, які рекомендується наводити за формою, приклад якої наведено у додатку 27 до цих Методичних рекомендацій.

У разі планування участі у створенні об'єктів управління побутовими відходами на території інших громад, орієнтованих на обслуговування територіальної громади, такі заходи також рекомендується включати в план. Дані цього плану рекомендується враховувати при складанні загального плану заходів МПУВ.

Для забезпечення сталого функціонування системи управління побутовими відходами важливо враховувати, що діяльність із розвитку об'єктів інфраструктури управління відходами доцільно синхронізувати з процесом розвитку надання послуг з управління побутовими відходами в територіальних громадах, які обслуговуються відповідними об'єктами.

Рекомендується наводити інформацію щодо середнього розрахункового тарифу на послуги з управління побутовими відходами та впливу запропонованих рішень на його величину.

Доцільно вказувати дані щодо умов та припущень, з урахуванням яких були розраховані тарифи на послуги у сфері управління побутовими відходами та виконати оцінку економічної доступності тарифу для оплати населенням (1 - 1,5 % від середньомісячного доходу із розрахунку на одного жителя).

5.5. У частині "Мінімізація навантаження на довкілля, пов'язаного з відходами" для кожного виду відходів рекомендується наводити дані щодо запланованої діяльності, спрямованої на:

- запобігання утворенню відходів;
- підготовку відходів до повторного використання;
- рециклінг;
- відновлення відходів (у тому числі виробництво енергії);
- видалення відходів.

Для запланованих заходів пропонується наводити дані щодо очікуваного зниження навантаження на довкілля за результатами їх реалізації. Розрахунок та обґрунтування очікуваного зниження навантаження на довкілля може наводитись у додатку до МПУВ.

5.6. У частині "Інформаційне забезпечення" для відповідних видів відходів рекомендується наводити дані щодо запланованої діяльності, спрямованої на підвищення рівня інформаційного забезпечення системи управління відповідними відходами, включаючи:

- проведення необхідних досліджень;
- створення, підтримання та поліпшення інформаційних баз даних;
- створення та забезпечення функціонування системи моніторингу;
- забезпечення доступу до інформації зацікавлених сторін;
- організацію інформаційно-просвітницької діяльності;
- інші заходи.

5.7. У підрозділі 3.3 розділу III "Інструменти забезпечення виконання МПУВ" МПУВ рекомендується наводити перелік організаційно-економічних інструментів, що мають бути запроваджені для виконання МПУВ з урахуванням ієрархії управління відходами.

Доцільно наводити дані щодо запланованої діяльності, спрямованої на здійснення комплексу забезпечувальних заходів, включаючи розвиток інституційної структури системи управління відходами територіальної громади.

5.8. У підрозділі 3.4 розділу III "Фінансово-економічне забезпечення управління відходами територіальної громади" МПУВ рекомендується наводити дані щодо обсягів та джерел фінансування виконання МПУВ.

У цьому підрозділі доцільно навести визначення потенціалу щодо фінансового забезпечення виконання МПУВ.

Як джерела фінансування діяльності з управління відходами рекомендується розглядати:

- кошти державного бюджету;
- кошти місцевих бюджетів:
 - а) фонд охорони навколишнього природного середовища (далі - ОНПС) бюджету Автономної Республіки Крим, області, міст Київ та Севастополь;
 - б) інші кошти обласного бюджету;
 - в) фонд ОНПС бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад;
 - г) інші кошти сільських, селищних, міських бюджетів;
- власні кошти суб'єктів господарювання;
- інвестиційні кошти;
- кредити;
- надходження за надані послуги та реалізовані продукти оброблення відходів;

фінансування за принципом розширеної відповідальності виробника;

інші джерела фінансування, не заборонені чинним законодавством України.

Пропонується наводити короткий опис та аналіз фінансування програм та заходів у сфері управління відходами із зазначенням джерел фінансування, стану фінансування програм, заходів, що стосуються управління відходами, за останні п'ять років, запланованих обсягів фінансування програм на період до закінчення строку їх виконання.

Прогноз надходжень до місцевого бюджету, у т.ч. фонду ОНПС територіальної громади, пропонується здійснювати з урахуванням даних, наведених у пункті 2.1.3 "Фінансово-економічне забезпечення управління відходами" МПУВ.

Для оцінки фінансової спроможності бюджету територіальної громади рекомендується визначити обсяг можливого виділення коштів на реалізацію МПУВ з фонду ОНПС територіальної громади з урахуванням потреби у фінансуванні інших видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів. Також доцільно визначати обсяги можливого виділення коштів на реалізацію МПУВ з бюджету територіальної громади, що не належить до фонду ОНПС.

Оцінку можливостей залучення співфінансування заходів з обласного бюджету, у т.ч. фонду ОНПС, а також інших джерел фінансування пропонується здійснювати з урахуванням структури фінансування заходів, визначеної у РПУВ, а також інших інструментів залучення співфінансування заходів з обласного бюджету.

При розробленні МПУВ також доцільно опрацьовувати інші доступні можливості залучення фінансування на реалізацію заходів МПУВ.

При плануванні фінансування заходів МПУВ рекомендується враховувати участь громади у співфінансуванні заходів МПУВ за механізмами співробітництва територіальних громад. Доцільно враховувати заходи щодо діяльності на території як територіальної громади, для якої розробляється МПУВ, так і інших громад, що є складовою спільної системи управління відходами.

Пропонується визначати загальну потребу у фінансуванні заходів МПУВ та систематизувати дані у формі таблиці, приклад якої наведено у додатку 25 до цих Методичних рекомендацій.

Структуру фінансування заходів за розділами МПУВ рекомендується визначати з урахуванням специфіки заходів МПУВ, визначених потреб у їх фінансуванні та фінансових можливостей бюджету територіальної громади.

У табличній формі, приклад якої наведено у додатку 26 до цих Методичних рекомендацій, рекомендується зазначати дані щодо планового розподілу обсягів фінансування МПУВ за джерелами фінансування з дотриманням їх узгодженості із визначеною фінансовою спроможністю бюджету територіальної громади.

5.9. У підрозділі 3.5 розділу III "План заходів МПУВ" МПУВ рекомендується наводити завдання та заходи щодо створення та розвитку системи управління відходами територіальної громади, включаючи управління окремими потоками відходів.

Планові кількісні показники виконання МПУВ пропонується наводитись за формою, приклад якої наведено у додатку 27 до цих Методичних рекомендацій.

Перелік завдань та заходів МПУВ пропонується наводити за формою, приклад якої наведено у додатку 28 до цих Методичних рекомендацій.

Приклад фрагменту структури плану заходів МПУВ наведено у додатку 29 до цих Методичних рекомендацій.

6. У розділі IV "Моніторинг та оцінка ефективності виконання місцевого плану" МПУВ рекомендується зазначати інформацію про створення/удосконалення та підтримання системи моніторингу МПУВ та строки здійснення оцінки ефективності його виконання.

Моніторинг виконання МПУВ пропонується проводити щорічно за індикаторами виконання заходів та досягнення цільових показників МПУВ.

Моніторинг виконання заходів МПУВ рекомендується здійснювати за складовими:

відповідність реалізованих заходів (у т.ч. термінів їх реалізації) до МПУВ;

результати реалізованих заходів.

При плануванні моніторингу результатів реалізованих заходів рекомендується передбачати кількісну (там де це можливо) оцінку ступеню досягнення цілей, задля яких планувалися відповідні заходи.

В розділі може наводитись:

перелік показників оцінки досягнення цілей та виконання заходів МПУВ, що дають змогу здійснювати моніторинг та оцінку стану виконання МПУВ;

методики визначення показників моніторингу та їх узагальнення;

суб'єкти моніторингу та розподіл їх функцій.

7. У розділі V "Інформація про стратегічну екологічну оцінку" МПУВ рекомендується наводити інформацію про здійснену стратегічну екологічну оцінку відповідно до вимог Закону України "Про стратегічну екологічну оцінку" з урахуванням звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій.

8. У розділі "Інформаційні джерела" МПУВ рекомендується наводити список інформаційних джерел, які використовувалися під час розроблення МПУВ.

9. У розділі "Додатки" МПУВ рекомендується доповнити необхідними додатками у вигляді таблиць та малюнків, що деталізують дані інших розділів.

Директор Департаменту
цифрової трансформації,
електронних публічних послуг
та управління відходами

Євгенія ПОПОВИЧ

{Додатки}

{Джерело: <https://mepr.gov.ua>}

Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення місцевих планів управління відходами
Наказ; Міндовкілля від 15.03.2024 № 288
Прийняття від **15.03.2024**
Постійна адреса:
<https://zakon.rada.gov.ua/go/v0288926-24>

Законодавство України
станом на 22.10.2025
поточна редакція

Документи та файли

- Сигнальний документ — **f542229n434.pdf** від 27.01.25 16:45, 221 кб